

ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ
ПРИ СУ "СВ.КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р Емил Асенов Мингов

на дисертационния труд на тема

"Осигурителни отношения по задължителното здравно осигуряване"
за получаване на образователната и научна степен"доктор "
по специалност Трудово право и общественно осигуряване"

Уважаеми членове на научното жури при СУ"Св. Климент Охридски",

I. Дисертанта Атлиана Георгиева Милева е завършила специалност "Право" в ЮФ на СУ"СВ.Климент Охридски"през 2004 г. със среден успех от държавните изпити отличен 6.00 Със заповед на Ректора на СУ"Св.Климент Охридски" от 27.02.2006 г. е зачислена като редовен докторант по Трудово право и общественно осигуряване в ЮФ на СУ"Св.Кл.Охридски",считано от 01.03.2006 г. Положила е успешно докторантските изпити по трудово право и общественно осигуряване с успех отличен (5.50) и по английски език с успех отличен (6.00) .През 2010 г. със заповед на Ректора на СУ,Св.Кл.Охридски" е отчислена с право на защита и е представила разработен дисертационен труд" Осигурителни отношения по задължителното здравно осигуряване"с научен ръководител проф.д-р Е.Мингов. След обсъждане на труда в катедрата по Трудово

право и обществено осигуряване и предложение за допускане до защита, факултетния съвет със свое решение е допуснал до защита дисертационния труд на дисертанта.

II.Общо впечатление за качествата на труда

1.Разглеждания дисертационен труд-“ Осигурителни отношения по задължителното здравно осигуряване”- е посветен на един сложен теоретичен въпрос, какъвто е изследването на здравноосигурителните правоотношения по задължителното здравно осигуряване в контекста на правната проблематика на осигурителните правоотношения въобще.Дисертационния труд е задълбочено научно изследване на един основополагащ за материята на осигурителното право въпрос относно видовете и характера на осигурителните отношения по задължителното здравно осигуряване. Това е първото цялостно монографично изследване на тази проблематика, предпоставяща изясняване на предмета,,съдържанието ,субектите, особеностите и видовете здравноосигурителни правоотношения , което прави актуален представения дисертационен труд. Темата определено представлява предизвикателство пред нейния автор с оглед на сложността на проблематиката,която се поставя при нейното изследване. И смятам,че автора се е справил успешно с това предизвикателство.

2.Представения дисертационен труд е в обем 263 страници, разделен на въведение, три глави и заключение, както и библиография на основната използвана литература, която обхваща 110 заглавия от българската правна литература и 41 на чуждоезична-предимно на английски и френски език. Текстът във всяка от главите е разделен на множество параграфи, като някои от параграфите са разделени на точки. Така йерархията на основната част от текста достига до три нива. Цитиранията са направени коректно, с посочване на достатъчни

библиографски данни и точно място на позоваванията (страница от произведението). Похвален е броят на цитиранията (броят на бележките под линия е 325, а цитиранията са още повече, тъй като в някои бележки има по повече от един цитиран автор). Представен е и автореферат в обем от 31 страници, който вярно отразява съдържанието на представения дисертационен труд, както и 7 статии, свързани с темата на дисертацията и представляващи части от нея, публикувани в авторитетни юридически списания.

3.Разглеждането на същностните въпроси относно понятието и белезите на видовете здравноосигурителните правоотношения по задължителното здравно осигуряване удачно се предшества от историческия поглед на правната уредба на тези отношения от освобождението на страната от турско робство до наши дни (с.12-63), което позволява да се проследи начина на регулиране на отношенията по здравното осигуряване на гражданите през различните исторически периоди, като се отчитат техните силни и слаби страни. Историческия преглед, от друга страна, позволява да се открият етапите на организация на здравните грижи от страна на държавата с промяната на философията на законодателя, диктувани от промените в общественно-икономически условия в които се реализира модела на осигуряване на здравни грижи за населението. На съвременния етап този модел се изгражда на основата на националната ни уредба, установена в Конституцията на Република България, Закона за здравното осигуряване, Закона за лечебните заведения, Закона за здравето и издадените въз основа на тях подзаконови нормативни актове, приети въз основа основополагащите принципи, закрепени в международните актове като Всеобщата декларация за правата на човека от 1948 г., Международния пакт за икономически, социални и културни права от 1962, конвенциите на МОТ № 24, 25, 102, Хартата на

основните права на ЕС, регламент (ЕО)883/ 2004 на Европейския парламент за координиране на системите за социална сигурност, подробно изследвани от автора(с.43-56).

3. Основните и същностни въпроси, относими към темата на дисертацията, са изследвани в глава втора и трета на представения дисертационен труд. В тях автора разработва основните въпроси на разглежданата проблематика като очертава особеностите на здравноосигурителните правоотношения в контекста на общото понятие за осигурителните правоотношения с особеностите на техните субекти, съдържание, момента на възникване и прекратяване. Изложението свидетелства за сигурно овладяване и осмисляне на нормативната уредба, която е значителна по обем (КСО, Закона за здравното осигуряване, Закона за лечебните заведения, Закон за здравето, Закон за съсловните организации на лекарите и лекарите по дентална медицина), както и богатата подзаконова уредба, която е необходима за успешното извършване на научното изследване. Проучена е и не само достъпната осигурителноправна теория но и административната теория, общата теория на правото , както и богатата съдебна практика на ВАС , на НОИ и НЗОК.

4. Представения дисертационен труд съдържа и множество приноси моменти. Това се обуславя, преди всичко, от изборът на темата, тъй като, както вече се посочи, досега липсва цялостно монографично изследване на тази проблематика. Но не само това, тъй като наред с теоретичния анализ авторът предлага и важни практически решения. Конкретно по-съществените приноси моменти в дисертационния труд може да се очертаят в следните по-важни насоки:

Като достоинства на представения труд следва да се изтъкне преди

всичко задълбоченото изследване на понятието и спецификите на осигурително правоотношение по задължителното здравно осигуряване, неговите особености и белези (с.66-73), отграничаването му от осигурителните отношения по общественото осигуряване, допълнителното доброволно осигуряване и застрахователните правоотношения (с.73-79), открояването, за първи път в нашата осигурително правна литература на здравноосигурителното правоотношение, състоящо се от два сравнително обособени вида осигурителни правоотношения, взаимно свързани и обусловени и такива, които ги съпътстват или подпомагат и макар да е налице пряка връзка, не са тяхна интегрална част от тях (с.84-85, 153-167, 170-172,232-261),. Принос на представения дисертационен труд е и подробния анализ на белезите с които се характеризират отделните видове здравноосигурителни правоотношения-техните субекти, съдържание, основания за възникване, момента на тяхното възникване и прекратяване, което дава нагледна представа относно техните особености. Подробното изследване на правоотношението между осигурителния орган и изпълнителите на медицински дейности и изясняване на правната природа на договора между осигурителния орган и изпълнителите на медицинска помощ допринасят за практическата насоченост на труда. Принос на представения дисертационен труд са и направените предложения де леге ференда, които допринасят за бъдещото усъвършенстване на правната уредба на разглежданите видове здравноосигурителни правоотношения.С такава насоченост са предложенията относно събирането и контрола на осигурителните вноски(с.98),за заплащане от осигурителя на здравноосигурителните вноски при незаконно уволнение на осигурено лице (с.122), относно прецизирането на категориите здравноосигурени лица –граждани на ЕС с промяна в чл.33,ал.2 Закона за здравно осигуряване(с.176), необходимостта от диференциация на правата на

здравноосигурените лица в зависимост от участието им в набирането на средствата за задължителното здравно осигуряване.(с.187),установяване на задължението за явяване на здравноосигурените лица на медицински прегледи във връзка с настъпил осигурен социален риск(с.206) и др.

5. Езикът е ясен и стегнат, полемиката се води коректно,като се обосновават застъпените становища. Прави впечатление способността на автора да търси и разглежда многопластово проблематиката по избраната тема и анализира очертаните правни фигури. За това спомага проучената българска и чуждестранна литература и изследваната съдебна практика и тази на Съда на европейския съюз, практиката на МТСП , а така също практиката в редица страни от ЕС и др. В работата проличава способността на докторанта да търси и намира сполучливи решения по повдигнатите въпроси в изследването,като дава ясни и обосновани разрешения. Критиката на законовите разрешения е уместна, коректна и обоснована , което спомага в бъдеще осъществяване от законодателя на корекции във възприетите нормативни разрешения при правната регламентация на разглежданите обществени отношения(с.61,заб.76 под линия, с.84 заб.113 под линия,с.108,с 121-123,178,заб.232 под линия и др.).

III. Към работата могат да бъдат направени и някои бележки и препоръки, които, според мен, могат само да обогатят представения труд.

1.Една обща бележка се отнася до склонността на всеки млад автор да се впуска в подробни и пространни излагане на правната уредба по сравнително отдалечени от темата проблеми или на вече разглеждани въпроси в литературата. Така например, едва ли е нужно толкова подробно описателното излагане на същността, организационната структурата и правомощията на осигурителния орган при правоотношението между осигурителя и осигурителния орган, подробното разглеждане на начина

на изпълнение на задълженията за внасяне на осигурителните вноски и начинът на тяхното разсрочване(с.124-130),обширното изследване на начина на изпълнение на задължението за предоставяне на информация (с.143-148) , пространното описание на изпълнителите на медицинска помощ, които вече подробно са разглеждани в литературата (с.240-242) .В това отношение вярно е,че дисертацията е атестат и демонстрация на вече придобитото знание,но следва да се намери баланса между излагане на достигнатото знание и доверието в читателя, като по тези въпроси могат да бъдат предмет на отделно изследване.

2.В по-нататъшните изследвания на тази проблематика следва да се засили критичния елемент към възприетия здравноосигурителен модел и оттам да се формулират предложения за повишаване на неговата ефективност. На първо място следва да се открие липсата на доверие ,което субектите на осигурителното право имат в системата на здравното осигуряване. В това отношение е препоръчително при изследване на отделните видове осигурителни правоотношения, както и на съпътстващите такива, да се акцентира на генетични дефекти,които поставят под заплаха функционирането въобще на модела като липса на изпълнители на медицинска помощ и тяхното неравномерно и хаотично разпределение, хроничното недофинансиране и отказа на осигурителния орган да заплаща извършените медицински услуги над определените лимити, липсата на решения в правната уредба относно неосигурените пациенти и др., което поставя много и важни въпроси за адекватността на правното регулиране на разглежданите обществени отношения. Критиката в това отношение(с. 216) е основателна, но е необходимо да се помисли как би следвало да се осигури изпълнението на възложените задължения и какво следва да промени в модела така,че системата да изпълни предназначението си. В това отношение следва да се отчетат и такива

обективни фактори като намаляване на активното население, увеличение на възрастните хора с техните повишени здравни потребности, което сериозно минира установения здравоосигурителен модел с трайно недоволство и недоверие на всички участващи в него субекти-осигурени лица, осигурители, осигурителни органи, изпълнители на медицинската помощ. Израз на липсата на работеща концепция относно здравноосигурителния модел е и последователното отменяне на подзаконови нормативни актове по здравното осигуряване от Върховния административен съд. В този смисъл трудът може да бъде особено полезен в практическата реализация на промените, които следва да бъдат осъществени при правното регулиране на разглежданите обществени отношения.

3. Заключението е твърде общо и в този си вид може да играе ролята на обобщение на постигнатите с това изследване резултати. Необходимо е то да се допълни с по-важните изводи, които автора е стигнал в хода на изследването, както и посочване на предложенията *de lege ferenda*, които в обобщен вид дават представа за мащаба на промените, които автора намира за удачно да бъдат направени в действащото законодателство.

Изложените бележки и препоръки не могат да повлияят върху изцяло положителната оценка на представения дисертационен труд. Те имат за предназначение да допринесат за неговото усъвършенстване, както и при една дискусия изложените тези да бъдат защитени от дисертанта с излагането и на допълнителни аргументи.

V. Заключение

Представения за защита дисертационен труд “Осигурителни отношения по задължителното здравно осигуряване” легитимира убедително дисертанта Атлиана Недкова като отлично подготвен юрист,

заслужаващ образователната и научна степен "Доктор". Дисертационния труд и представените публикации по темата илюстрират притежаването на задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност „Трудово право и общественно осигуряване“ и са демонстрация за утвърдени качества и умения за провеждане на научни изследвания. Посочените по-горе приноси са доказателство за способността на дисертанта за задълбочени самостоятелни научни изследвания като изгражда и защитава научнообосновани теми, да води полемика относно обосноваването на едно или друго нормативно разрешение и да предлага решения за нейното усъвършенстване. С оглед на резултата от изследваните въпроси на здравноосигурителните правоотношения и направените предложения за усъвършенстване на законодателството, дисертацията представлява интерес както за осигурителноправната теория, така и за нуждите на практиката. Следва да се отбележи, че изследването и застъпените становища в него са дело на самия дисертант, като помощта, която е оказана от мен, в качеството на научен ръководител, е било само в методологическо и техническо отношение.

Съдържанието на дисертационния труд напълно отговаря на изискванията на чл.6, ал.3 от Закона за развитие на академичния състав и чл.27, ал.2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав, поради което убедено препоръчвам на научното жури да присъди на дисертанта Атлиана Георгиева Милева образователната и научна степен "Доктор"

01.08.2016г.

Изготвил становището:

Проф. д-р Ем. Мингов